

ЖУКИ

За півтора кілометра на захід від с.Липовеньке є присілок Липняги, в якому налічується 30 дворів. А трохи північніше, метрів за чотириста, на початку ХХ ст. стояла садиба заможного господаря Карпа Жука. Старі люди розповідали, що він був нащадком запорозького козака. І своє прізвище отримав, бо був надто чорнявий. Коли поселився Карпо Жук чи його батько або дід, невідомо. Є версія, що сам Карпо приїхав на цей хутір, купивши його в якогось польського панка ще наприкінці ХІХ ст. Добре відомо, що Карпо мав 200 десятин родючої землі. Це як тепер добрий фермер. Був Карпо енергійний, мудрий і завзятий до праці чоловік. Мав він 5 синів: Михайла, Василя, Федора, Сергія, (ім'я останнього не збереглося). Його дочок називали: Дарка, Марія, Софія, Дуся, Віра і Зоя. Батько любив землю і дітям прищеплював любов до неї. Обробляли Жуки землю своїми родинними силами. Лише коли треба було терміново обсапати буряки, чи виконати інші роботи, то наймали дівчат з сусідніх сіл. Молодших 14 років не брали.

Кожна дівчина мріяла потрапити на роботу до Жука, бо щовечора платили за денну роботу. Колись розповідала мені мати, що дуже хотіла аби її взяли до Жука на роботу. І коли Карпо вибирав дівчат, вона стала на якусь велику грудку землі, щоб здаватися вищою і була дуже задоволена, що обманула його.

Жуки допомагали сусідам, коли в когось не вродило чи корова загинула, або яка інша біда трапилася.

Гарний великий будинок Жуки утримували в чистоті і доброму стані. Потопав цей будинок у клумбах квітів, декоративних кущів. То дівчата кохалися в них, висівали, вирощували і доглядали. Біля хати стояла з каменю-граніту глибока криниця. Корбою, забитою в дубовий вал, діставали з неї чисту холодну воду. Неподалік був великий кам'яний і дуже холодний льох. Позаду хати з північного боку ріс чималий фруктовий сад, перед садом – гарний малинник, зліва від нього – багато кущів чорної смородини. В саду стояло кілька десятків різнокольорових вуликів. За садом щедро

плодоносили черешні, а вже за черешнями шумів невеликий лісок, гектарів 7 чи 10. Далі за ліском, була невелика Попова Левада, де росло багато вишень та інших дерев. Все це було насаджене і доглянуте мозолястими руками Карпа Жука.

Господарський двір Жуків складався з корівника, стайні для коней, двох свинарників, великого курника для різної птиці, амбара, кількох комор. Посеред подвір'я була ще одна криниця з журавлем, а біля неї – довгий жолоб, з якого пила воду худоба. Подвір'ям завжди походжали поважні пави і павичі з розпущеними хвостами.

На південь від будинку був гарний ставок, на березі якого стояли млин, олійня і драч. Ці установи приводилися в дію двигуном-нафтовиком, який видавав кумедний звук: «пу-пу-пу-пу». Нафтовик «тягнув» і електродинамо, з допомогою якого освітлювалося усе Жуково. Ще перед початком Першої світової війни було в господарстві два трактори «Фордзон». Управляли ними сини Карпа Михайло і Василь. На той час електрорампачки і тракторці були великим дивом. «Фордзони» тягали в полі сівалки, жатки, а на стаціонарі крутили молотарку. Вони мали збоку широкий металевий шків на валу, на який натягали довгий пас, що з'єднувався з молотаркою. І тільки подавай розперезані снопи в барабан. Обробляли землю і кіньми і волами. У жнива працювали кінні жатки і снопов'язалки. Друга молотарка приводилася в дію спеціальним великим чавунним приводом, в який запрягали чотири пари коней. Коні ходили кругом, а чавунне коло приводу, крутячись, приводило в дію довгі сталеві стержні, сполучені між собою металевими суглобами, а ті стержні крутили молотарку.

Карпо Жук був мудрим, працюючим і передовим господарем. Але почалася Перша світова війна. Старших синів Михайла і Василя мобілізували на фронт.

Важче стало обробляти землю, але якось справлялися Жуки з усіма роботами. Коли розпався фронт, багато селян поверталися до мирної праці.

Прийшли додому і Михайло з Василем.

Згодом почалася громадянська війна. Україна клекотіла і вирувала. Горіли села і міста, ішов брат на брата, син проти батька, лилася кров, одурманених більшовицькими брехнями українців. Раз-по-раз змінювалася влада: петлюрівці, гетьманці, денікінці, більшовики, махновці та багато різних дрібних отаманів. Кожний вимагав від нещасних селян харчів для війська і фуражу для коней. Родина Жуків терпляче обробляла свою землю, не втручаючись у політику, хоча багато хто приходив до них зі зброєю і забирав те, що хотів.

Жорстоким терором і брехнею встановили більшовики свою пролетарську диктатуру. Постановили: усіх багатих зліквідувати, церкви пограбувати і зруйнувати, священників розстріляти і вислати до Сибіру, інтелігенцію, поміщиків теж розстріляти, або загнати в концтабори.

Пізньої осені 1922 року до садиби Жуків приїхали 12 озброєних чекістів. Увірвалися до будинку, арештували Карпа Жука та його чотирьох синів і двох старших дочок Маню і Соню. Жорстоко побивши прикладами, вигнали за садибу, до силосних ям і там почали знущатися над ними. Роздягнули, роззули, позв'язували руки і довго, по-звірячому, били шомполами, сікли нагаями, штрикали багнетами. Насолодившись катуванням, пошматованих і закривавлених чоловіків розстріляли там же біля силосних ям. Вимордували їх за те, що були багаті. А якою важкою працею дістався їм той добробут! Живим залишився лише Сергійко – семилітній найменший син Карпа і то лише тому, що в той час не був вдома. Виріс він між людьми, потім працював бухгалтером на Уляновському цукрозаводі. У війну забрали його на фронт, де він і загинув, захищаючи комуністичну владу, що знищила його батьків.

Дружину Карпа Анну і всіх шістьох дочок страшенно побили і вигнали з хати без нічого. Невістку, дружину Василя, також вигнали, але не били, бо була вагітною. Через кілька років після цієї трагедії ця невістка вдруге вийшла заміж за чоловіка з прізвищем Білоцерківський. Пізньої осені 1935 року наша мати наймала хату в Липняках і жила по сусідству з

Білоцерківськими. Мені тоді було 10 років і я ходив до третього класу. Хату опалювали соломою і кізяком. Світили тьмяним каганцем або фітелем, запханим у черепок з лоєм чи якоюсь оливою. Часто приходила до нас посидіти бувша невістка Жука і довгими осінніми вечорами розповідала моїй мамі про своє життя у працелюбній родині Жуків. Про їх турботи і побут, про бурхливі події і жахливу трагедію. А я, малий, нашорошивши вуха, уважно слухав ті оповідання і мороз бігав в мене по спині. В моїй дитячій уяві вимальовувалися живі картини наполегливої праці, побуту, дозвілля і, нарешті, страшної розправи лютих чекістів. Я ніяк не міг знайти відповіді на питання: чому, як могло таке статися? Чому ті звірі в людському образі так ненавиділи селян, які усіх годують хлібом?

Неодноразово я розповідав своїм друзям цю почуту в дитинстві історію, і тільки на 77 році свого бурхливого життя наважився викласти її на папері. Бо ми не вічні.

Подібне трапилося і з родиною Павловських, що жили на хуторі західніше мого Роздолу, з родиною Ясінських з с. Молдова, а також з двома братами Балицькими, що жили хуторами на полях села Капітанка, і з Вовком з присілка Грузянка та багатьма-багатьма іншими господарями, у яких було по 100 десятин землі. Більшовицький терор лютував по всій території Союзу.